

Secr.: Burgemeester de Monchyplein 12, telefoon 62.41.21, toestel 2304

's-Gravenhage, 9 februari 1977

AAN

de leden der Commissie

dr. E. Boekmanstichting
Bibliotheek

Betreft: CRM-nota "Naar een nieuw museumbestel"

Anders dan de twee andere sector-nota's van CRM (toneelbeleid, orkestenbestel) is aan de museum-nota geen overleg met de lagere overheden voorafgegaan.

Daarom past hier een nog grotere reserve ten aanzien van mogelijke bestuurlijke en financiële consequenties.

Zelfs bevat de nota geen suggesties inzake procedures voor overleg met de instellingen. De nota is vooral interessant als een overzicht van het Nederlandse museumwezen. De directe betekenis voor onze stad lijkt me vooralsnog klein.

Geschetst worden de ontwikkeling van "het museum" in de loop der eeuwen en de historische achtergronden van (financiële) verworvenheden van sommige instituten. Daarnaast wordt een uitvoerig overzicht gegeven van de diverse instellingen die naast, voor of met musea werken, zulks ten laste van het rijk. Veel aandacht wordt besteed aan problemen en taken, die voor alle musea gelden: collectievorming, conservering, restauratie, beveiliging, registratie, documentatie, educatieve taak accommodatie e.d.

Grote nadruk valt op de educatieve functie ("het publiekgerichte functioneren") van de musea en de plaats in het pakket van welzijnselementen. Op blz. 33 staat "Naast het onderwijs, de bibliotheken, de archieven, de schouwburgen, de culturele centra en de publiciteitsmedia kunnen de musea - mits voldaan wordt aan een aantal basisvoorwaarden en de musea zijn toegerust op hun maatschappelijke taak - een wezenlijke en geheel eigen bijdrage leveren aan de geestelijke verrijking en ontplooiing van vele mensen, aan een rechtvaardiger spreiding van kennis en aan het scheppen van zoveel mogelijk gelijke kansen voor iedereen."

Een hoofdelement in de nota is de door het rijk wenselijk geachte verdeling van musea en verzamelingen (waaronder uiteraard ook natuur-historische en technische musea e.d. vallen) in die van plaatselijk, van regionaal en van nationaal belang. Gesteld wordt, dat met de provinciale en gemeentelijke overheden nader zal moeten worden bezien in hoeverre er met betrekking tot de niet aan het rijk toebehorende musea sprake is van een museumvoorziening van een overwegend regionale dan wel plaatselijke reikwijdte. Op grond daarvan zou dan tot "een nieuwe verdeling van taken en verantwoordelijkheden" kunnen worden overgegaan.

Het rijk biedt een bijdrage aan de nationale culturele functie van de grote steden (aan welke steden de nota een aparte paragraaf wijdt, zie blz. 62) door een bijdrage te leveren in de vorm van museumvoorzieningen van nationaal belang. Gesteld wordt: "In Amsterdam en 's-Gravenhage wordt deze bijdrage geleverd onder meer op het verzamelgebied van de oude kunst door middel van de aldaar gevestigde rijksmusea."

Ik citeer voorts: "Het zou een miskennis van de wereldstadfunctie van de Randstad zijn de in deze drie steden gevestigde musea van nationaal belang te betrekken in de spreidingsgedachte, die in deze nota wordt voorgestaan". Niet duidelijk is of de grotere taak die aan de (nieuwe) provincie wordt toegedacht ten aanzien van regelen en goedkeuren van museumzaken van de gemeenten onverkort zal gelden voor de drie grote steden.

Bij de rijksbijdrage aan het museumbestand in de grote steden wordt vooral gesproken over collecties oude kunst. Ten aanzien van de moderne (Nederlandse) kunst wordt gesteld (blz. 56): "Dat nu zal veelal beter dan op rijksniveau kunnen geschieden in regionale, eventueel grootstedelijke musea, op een wijze die de mensen uit de regio het meest aanspreekt." Het rijk zou, zo wordt opgemerkt, daarbij een bijdrage willen leveren door het beschikbaar stellen van bruiklenen. Gedacht wordt aan een inventarisatie van het gehele museale bezit in ons land. Deze zou dan als basis dienen voor het opstellen van een manco-lijst. Het blijft een vraag, of de rijks-overheid de lagere overheden behulpzaam zal zijn bij het invullen van deze lijst of regelen wil stellen tot het doen invullen daarvan door de lagere overheden. Overigens munt de nota niet uit in duidelijkheid over wat de belangrijkste knelpunten zijn. Hoofdstuk III ("Probleemanalyse enz.") is weliswaar helder ingedeeld, maar het geeft toch niet een bevredigend beeld van de problemen die het allereerst om een (gezamenlijke) oplossing vragen.

Gesteld wordt: "Musea van erkend nationaal belang, waarvan de eigendom niet bij het rijk berust, kunnen worden opgenomen in de rijksplanning en dientengevolge in aanmerking komen voor exclusieve subsidiëring door het rijk, hetgeen in feite neerkomt op subsidiëring van rijkswege in de kosten van een uitbesteed takenpakket." Hierbij wordt de gedachte van mede-subsidiëren uitgesloten. In dit verband zouden wij kunnen denken aan het Nederlands Kostuummuseum of onze verzameling muziekinstrumenten. Een ontkoppeling van de gemeente qua beleid zou in financieel opzicht uiteraard aantrekkelijk zijn. De gemeente zou dan eigenares blijven zonder de huidige grote verantwoordelijkheid voor deze specifieke verzamelingen.

Het rijk wil nagaan, in hoeverre het criterium, dat in de nota wordt aangegeven (plaatselijk, regionaal of nationaal belang), een wijziging in de huidige rijksfinanciering nodig maakt. "Dit alles houdt in, dat enerzijds nieuwe verplichtingen door de rijksoverheid moeten worden nagegaan, terwijl anderzijds bestaande verplichtingen zullen moeten worden overgedragen aan lagere overheden."

Op blz. 79 worden taken opgesomd zonder dat duidelijk wordt gemaakt, of het rijk de lagere overheden regelen gaat voorschrijven, bijvoorbeeld ten aanzien van het aankoopbeleid. Coördinatie van rijkswege bij het verzamelbeleid zou m.i. een goede zaak kunnen zijn.

De nota ontbeert een financiële paragraaf. Mede daardoor geven de naar voren gebrachte gedachten vele onzekerheden. Ik kan niet overzien welke herverdeling van taken (en dan met een accent naar de hogere of lagere overheden) de rijksoverheid voor ogen staat.

In de nota worden - een enkele uitzondering daargelaten - geen namen van musea genoemd, afgezien van de bijlage betreffende de natuurlijke historie.

Ik meen er goed aan te doen u een overzicht te geven voor wat onze stad betreft.

- (a) Rijksmusea. Koninklijk Huisarchief, Koninklijk Penningkabinet, Mauritshuis, Oudheidkamer van het IJkwezen, (samen met de gemeente Amsterdam), Gevangenpoort, Museum Mesdag, Museum Meermanno-Westreenianum, Nederlands Postmuseum (stichting ressorterend onder het Staatsbedrijf der PTT).
- (b) Gemeentelijke musea. Gemeentemuseum, Museum Bredius, Nederlands Kostuummuseum, Museum voor het Onderwijs, Politie museum.
- (c) Particuliere musea. Museum Oud-Scheveningen, Internationaal Perstmuseum, Museum voor de Kanselarij der Nederlandse Orden, Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Panorama Mesdag, Schelpenmuseum, plus enkele (besloten) verzamelingen, die van rijkswege van museale betekenis worden geacht.

Van de particuliere musea hebben alleen het Museum Oud-Scheveningen en het Letterkundig Museum financiële banden met de gemeente. Met de rijksmusea en de particuliere verzamelingen heeft de gemeente geen financiële banden.

Met betrekking tot de rijksmusea merk ik op, dat ten aanzien van het Koninklijk Penningkabinet sinds geruime tijd een plan tot overbuiding naar beiden bestaat. De overige rijksmusea zijn als gebouw, door de band met Den Haag of door een servitoot niet of moeilijk verplaatsbaar.

De gemeente heeft een (kleine, historische) financiële band met het museum Hofwijck te Voorburg.

De Voorzitter,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'J. H. van der Meer', is written over a horizontal line. The signature is enclosed within a large, hand-drawn oval shape.

Verslag van de openbare vergadering gehouden op donderdag
3 maart 1977 in de voormalige raadzaal, Javastraat 26.

Aanwezig zijn: de heer P. Vink (voorzitter), de dames M. Sicman-Hardeman, Drs. F.A.G. Vooys-Bosma (die 12.05 uur de vergadering verlaat) en Mr. M.H. Walhain en de heren Dr. C. Blankestijn, H.L.A. Koks (die 9.30 uur ter vergadering arriveert), W. Meijburg en A.J.A. Verduyn Lunel (die 9.20 uur ter vergadering arriveert).
Voorts de heren J. Meulenbelt, Dr. A.G. van Deelen (secretaris) en S. Goïnga (verslaggever).

1 Opening

De VOORZITTER opent te 09.00 uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

2 Verslag vergadering 3 februari 1977

De VOORZITTER deelt mede:

- dat er bij de DSK geen vakatures worden aangehouden (blz 13. 1e kruisje)
- wenst het woord "gemaakt" (blz 13-26e regel van onder) gewijzigd te zien in "vastgesteld".

De SECRETARIS:

- het percentage van het personeel dat in de m.c. is vertegenwoordigd bedraagt 53%.

De heer GOINGA:

- alle gastsprekers gaan akkoord met hun aandeel in het verslag. Vervolgens wordt het verslag goedgekeurd.

3 Mededelingen

De leden hebben de volgende stukken ontvangen:

- a) Jaarverslag 1975 SCHAK;
  - b) verslag gesprek 8-2-1977 directie Haagse Comedie, bestuur Federatie Haags Amateurtoneel en Wethouder J.S.R. en K.
- Er zijn verder geen mededelingen.

4 CRM-nota "Naar een nieuw museumbeleid"

Uitgangspunt voor de discussie vormen:

- a) de nota "Naar een nieuw museumbeleid" die de minister van CRM gezonden heeft aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

- b) de notitie van de voorzitter over de nota.

De VOORZITTER:

- heet welkom de heer Mr. Drs.L.J.F. Wijsenbeek, directeur DSK;
- zal de reacties van de commissie aan de minister van CRM doen toekomen.

Mevrouw SICMAN:

- eind april komt er een vergadering van de 2e Kamer waarin alle kunstnota's zullen worden behandeld, zal het op prijs-

stellen als het verslag van de Cie K de leden van de Kamer tijdig bereikt;

- kan zich in grote lijnen aansluiten bij de notitie van de voorzitter en het krantenverslag van de behandeling in de Vaste Commissie voor CRM van de 2e Kamer, dat de leden is toegestuurd;
- het is h.i. niet duidelijk welke gevolgen de nota voor Den Haag kan hebben;

- de nota stelt, dat verzamelingen van landelijk belang door het Rijk gesubsidieerd kunnen worden, wat betekent dat voor de financiën en de autonomie van Den Haag;

- de eigen structuurnota van Den Haag, waarin een grote plaats is toegedacht aan de edukatieve functie, biedt h.i. voldoende houvast voor de toekomst;

- is het eens met hen die bij de behandeling van de nota in de Vaste Commissie voor CRM van de 2e Kamer hebben opgemerkt, dat het museum geen school, veredeld wijk-centrum of buurthuis moet worden, herinnert in dit verband nog eens aan de door haar in de vergadering van 3 februari geciteerde definitie van een museum, die als volgt luidt:

"Een museum is een permanente instelling, in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen";

- ontkent hiermede niet het belang van de edukatieve functie, zonder deze wordt een museum een dood ding.

Mevrouw VOOYS:

- is ook van mening, dat een museum niet in een buurthuis moet ontaarden, maar zover is het ook nog lang niet, heeft de indruk dat men in Den Haag de juiste middenweg bewandelt, c.q. gaat wandelen;

- het heeft haar bevreemd, dat de landelijke betekenis van Den Haag er in de nota niet uitkomt; behalve de daarin wel genoemde muziekafdeling en het Kostuummuseum behoort h.i. stellig de afdeling moderne kunst te worden genoemd.

De heer MEIJBURG:

- heeft als voornaamste bezwaar tegen de nota, dat de edukatieve functie er niet voldoende nadruk in krijgt, die wordt z.i. nog te veel op één lijn gesteld met het verzamelen en conserveren;

- het museum dient een levend onderdeel te vormen van de sociaal-kulturele voorzieningen, kan het in dit licht beschouwd heel goed zien als een buurthuis voor de hele bevolking;

- is van mening, dat ook de bevolking betrokken dient te worden bij het aankoopbeleid van de musea;

- mist ook in deze nota de financiële uitwerking.

Mejuffrouw WALHAIN:

- vindt de rol die de gemeenten in het museumbeleid is toegedacht vaag, is dan ook met anderen van mening, dat er, in overleg met de betrokkenen op lagere bestuursniveaus, een meer uitgewerkte nota moet komen met duidelijke uitgangspunten voor het beleid en de financiën;

- heeft de indruk dat met het oog op de mogelijke nieuwe bestuurlijke indeling van ons land, te veel taken naar de provincie worden overgeheveld.

De heer BLANKESTIJN:

- heeft uit de nota geen inspiratie opgedaan om nog eens over het museum te spreken nu dat nog maar pas geleden bij een aan-

tal gelegenheden is gebeurd;

- citeert de volgende zinsnede uit de notitie:

"Anders dan de twee andere sector-nota's van CRM (toneelbeleid, orkestenbestel) is aan de museum-nota geen overleg met de lagere overheden voorafgegaan", vraagt wat de zinsnede precies betekent, met welke lagere overheden is dan overleg gepleegd?

De VOORZITTER:

- voor de beide andere nota's is er overleg geweest binnen de Vereniging van Nederlandse gemeenten of in het betrokken subsidiëntenoverleg;

x - de betreffende gegevens zullen worden verzameld en ook aan de leden van de Vaste Commissie voor CRM van de 2e Kamer worden gezonden.

De heer WIJSENBEEK:

- er zijn twee museumnota's geweest:

a) in 1921, die heeft de musea uit de sfeer van het archief gehaald;

b) deze van 1976, die naar hij hoopt de musea een onderdeel zal maken van de z.g. "éducation permanente";

- de nota legt z.i. de nadruk op twee punten:

a) hoe komt men tot een systeem van educatieve diensten door het hele land;

b) het verwirkelijken van deze gedachte binnen de provincies nieuwe stijl;

- ziet voor a) goede aanzetten, al is het geheel van deze voorzieningen nog ruimschoots onvoldoende;

- vreest wat b) betreft, dat het een slag in de lucht zal blijken;

- wat de edukatieve voorzieningen betreft, heeft Den Haag in het land het spits afgebeten en loopt het z.i. nog steeds voorop;

- wel zijn er in bepaalde landen betere edukatieve voorzieningen, daarvoor zijn naar zijn mening drie oorzaken aan te wijzen:

a) men loopt in Nederland niet graag voorop;

b) de geschikte mensen ontbraken;

c) er is geen geld;

- acht het onzeker of het Rijk in de edukatieve sektor de helpende hand zal bieden, de nota rept in elk geval niet over financiële voorzieningen;

- bijlage X van de nota, die handelt over de natuurlijke historie in het museumbestel, vormt een goed voorbeeld hoe men met zo'n nota kan werken;

- de nota is z.i. te veel geschreven van de kunstmusea uit en dan nog wel die van het Rijk;

- de nota kenmerkt zich door een zekere schroom voor de moderne kunst;

- raadt de gemeente(n) af bepaalde delen van de musea onder de financiële (en verdere) hoede van het Rijk te stellen. Na 26 jaar kan spreker met voldoening vaststellen dat de stad Den Haag haar musea uitstekend verzorgt-beter dan het Rijk dat doet, uitgezonderd het Rijksmuseum Amsterdam. Bovendien hoe fungeert de leiding van een museum, dat twee overheden moet dienen;

- wat de regionale musea betreft, komt de "pooling" van de kollekties die men daar in depot heeft niet van de grond. Dat is jammer, want ware dat wel het geval, dan zou een streekmuseum tezamen met de eigen kollektie zijn regio kunnen informeren over wat er gaande is in de wereld van de kunst.

Mevrouw SICMAN:

- vraagt of het, mede gelet op het geringe enthousiasme van de

heer Wijsenbeek voor de suggesties van de nota in dezen, mogelijk is tegen het Rijk te zeggen, dat Den Haag er niet voor voelt een deel van zijn kunstkollekties, waaronder ook die voor de moderne kunst, aan het Rijk over te dragen;

- als het onverhoopt toch tot zo'n overdracht zou komen dan vallen h.i. de plannen voor een Haags historisch museum in het water.

Mevrouw VOOYS:

- is het zo, dat als bepaalde gemeentelijke kollekties door het Rijk beheerd zouden worden de gemeente daar dan alle zeggenschap over verliest, zo ja dan zou een dergelijke overdracht ook bij haar op grote bezwaren stuiten;

- vindt het een vreemde zaak, dat het Rijk geen bemoeienis wenst met de kunst die in een zo bijzondere tijd als de onze wordt geboren;

- hoopt en verwacht, ook op grond van het beleids-programma, dat er in een kort tijdsbestek in het museum veranderingen komen die het nog meer toegankelijk maken voor bredere lagen van de bevolking.

De heer MEIJBURG:

- de nota biedt wel aanzetten tot sociale integratie, dat is op zichzelf belangrijk, maar de nadere uitwerking ontbreekt, waardoor er voor Den Haag niet veel nieuwe gezichtspunten zijn; pleit daarom voor een vervolgnota waarin juist dat soort zaken wordt uitgewerkt.

De heer VERDUYN LUNEL:

- acht belangrijk de regionale binding en de maatschappelijke taak van de musea waarover de nota spreekt;

- de regionale binding hoeft niet af te doen aan de nationale en internationale betekenis van een museum, alleen de accenten komen anders te liggen;

- acht het een tekortkoming, dat de nota alleen betrekking heeft op de rijksmusea, zij kan daarom niet het uitgangspunt vormen voor een algemeen landelijk museumbeleid;

- heeft er geen behoefte aan bepaalde delen van het museum af te staan aan het Rijk, is van mening, dat dit in de nota ook niet van Den Haag wordt gevraagd.

De VOORZITTER:

- is ook van mening, dat het overdragen van bepaalde afdelingen van de gemeente-musea in de nota niet aan de orde is.

De heer MEIJBURG:

- er is in de nota (blz 73) sprake van op te zetten onderzoeken, daar moet dan wel geld voor beschikbaar komen, want deze zaak dient niet ten laste te komen van de bestaande budgetten.

De heer WIJSENBEEK:

- er zou een onderzoek moeten komen naar de redenen waarom de mensen niet naar het museum gaan;

- heeft daarover wel een persoonlijke mening, maar die weegt z.i. niet op tegen de uitkomsten van een onderzoek.

De VOORZITTER:

- vraagt de heer Wijsenbeek zijn persoonlijke mening toch eens op papier te zetten, dan kan die intern worden gezien;

- dankt de heer Wijsenbeek voor zijn bijdrage tot de discussie.

5 CRM-nota "Toneelbeleid"

Uitgangspunt voor de discussie vormen:

- a) de nota "Toneelbeleid" die de minister van CRM heeft gezonden aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
- b) de notitie van de voorzitter;
- c) de reacties van de directies van de Haagse Comedie, (H.C.) De Appel, de Nieuwe Komodie (N.K.) en de Koninklijke Schouwburg (K.S.).

De directies van de gezelschappen zijn ter vergadering aanwezig voor het geven van mondeling commentaar, de directeur van de K.S. is verhinderd ter vergadering aanwezig te zijn.

De VOORZITTER:

- heet de directies van de aanwezige gezelschappen welkom;
- de betreffende stukken en het verslag zullen de minister van CRM en de Vaste Commissie voor CRM van de 2e Kamer worden gezonden.

Mevrouw VOOYS:

- wil zich beperken tot de reacties van de Haagse instellingen op de nota:
- vindt het onjuist, dat het vormingstoneel wordt verwezen naar de steun van de lokale overheid;
- kan zich indenken, dat De Appel reageert zoals zij doet (het kunnen spelen is hoofdzaak, welke overheid subsidiëert maakt daarbij voor De Appel niet veel uit, men is zich daar van zijn verdiensten bewust en wil dat wel weten ook);
- vindt de reactie van de K.S. "schokkend", zij stemt in zoverre met de nota overeen, dat beide het moeilijk maken het nieuwe dat goed is een kans te geven, h.i. zou die kans er voor het goede altijd moeten zijn, ongeacht de organisatorische vorm die ervoor wordt gevonden.

Mevrouw SICMAN:

- heeft van de Haagse situatie uit veel moeite met de nota;
- is het eens met de vorige spreekster wat betreft het vormingstoneel, dat moet door het Rijk gesubsidieerd worden, het afnemen van de voorstellingen zou dan een zaak van plaatselijke keuze moeten zijn;
- is het oneens met de nota waar wordt gesteld, (blz 24, onder 4) dat de HC door de diepgaande crisis van het toneel onberoerd is gebleven dank zij een heel eigen Haags publiek, de waarheid is h.i. dat het nieuwe tijdig een kans is geboden in het HOT;
- uit de opvatting van de nota ter zake zou men de indruk kunnen krijgen, dat het Haagse publiek vrij dociel is en geen behoefte aan nieuwe dingen heeft, niets is minder waar: mede dank zij het vooruitziende beleid van de HC. is ter rechter tijd een weg gevonden om het waardevolle bestaande te doen samengaan met het veelbelovende nieuwe;
- onderschrijft de reactie van de HC. op de nota volkomen, het gemiddelde theaterbezoek in Den Haag ligt hoger dan het landelijke, h.i. een gevolg van de relatie met de K.S., de in de nota ontwikkelde plannen kunnen hierop alleen maar een ongunstige invloed uitoefenen;
- is het ook eens met de reactie van de N.K.;
- de reactie van De Appel is wel erg subjectief en zegt niets over de gevolgen van de nota voor het hele Haagse toneelgebeuren, betreurt een dergelijke reactie juist van De Appel.

Mejuffrouw WALHAIN:

- deelt de bezorgdheid, die in het begin van de notitie van de voorzitter tot uiting komt, wat betreft de autonomie van de gemeenten op het terrein van de kunst;
- is het ook eens met de opvatting van de notitie (onder 5), dat het te weinig is als men alleen de verantwoordelijkheid voor

- het instandhouden van het vormingstoneel en voor het afnemen van het "overige" toneel aan de gemeenten wil laten;
- is het eens met de vorige spreeksters wat betreft het vormingstoneel;
  - onderschrijft de reactie van de H.C., acht het voor dit gezelschap noodzakelijk te weten op welke voorwaarden het Rijk volgens de nieuwe normen de H.C. gaat subsidiëren;
  - voelt ervoor, dat de H.C. zelf de publiekswerving blijft verzorgen, volgens de nota moet dit een zaak van de schouwburgen worden;
  - vraagt aandacht voor de bestaanszekerheid van de actrices en acteurs bij het afsluiten van de kontrakten.

De heer MEIJBURG:

- in de nota (blz 6) wordt gesproken over de mondigheid van de lagere politieke organen, wezenlijk voor een cultuurbeleid is z.i. echter de politieke wil van die organen;
- in het geval van het politieke vormingstoneel stelt de nota (blz 6) de vraag of het wel juist is, dat de door dat toneel afgewezen maatschappij als subsidiënt fungeert, spreker acht het een democratisch recht om kritiek op de maatschappij te oefenen, dat houdt dan ook het recht op subsidie in.

Mejuffrouw WALHAIN bij interruptie:

- maar geldt het bezwaar niet de eenzijdige kritiek.

De heer MEIJBURG:

- de verdediging van de bestaande orde is ook eenzijdig.
- Hierna vervolgt spreker zijn betoog:
- is het niet eens met de stelling van de nota (blz 7), dat het vormingstoneel zich in principe tot iedereen richt, tot het publiek in zijn algemeenheid, z.i. richt het vormingstoneel zich juist tot een bepaald publiek;
  - acht de werkelijkheid niet zo opwekkend als het beeld, dat mevrouw Sicman van de H.C. heeft geschetst, staat dit met het volgende, naar hij meent op de H.C. betrekking hebbende, citaat uit de nota (blz 24):
- "In de nieuwe oriëntatie op het publiek raakt overigens het publiek vaak het spoor bijster. De jonge toneelkunstenaars zien wel dat het "establishment" in elkaar stort, maar de last om dan maar een heel nieuwe toneelvoorziening op poten te zetten, drukt zwaar. Ondanks het grote vuur, dat men uiterlijk aan de dag legt, wordt de situatie gekenmerkt door innerlijke aarzeling. Het publiek voelt zich min of meer in de steek gelaten";
- op bladzijde 33 van de nota is sprake van de "ongeschonden verbeeldingswereld van het kind", gelooft de auteur van de nota, dat dit ook opgaat voor het kind in bij voorbeeld de Schilderswijk met haar slechte woontoestanden?;
  - citeert wat het volkstoneel betreft twee zinsneden uit de nota, blz 33:

" Het volkstoneel spreekt onmiskenbaar een veel bredere groep in de samenleving aan. Ook hier is sprake van toneel met een open aanbod: toneel dat aansluit bij het cultuurpatroon van een brede laag van de bevolking,"

en blz 40:

"wat betreft het volkstoneel: de verantwoordelijkheid ligt hier zoals bij het overige repertoiretoneel. Het volkstoneel maakt maar een tamelijk klein onderdeel van het aanbod uit, en het is niet de bedoeling daarin een principiële verandering te brengen. Het volkstoneel is een betrekkelijke curiositeit. Maar als zodanig is het een vast onderdeel van de theatertraditie geworden.

Het is de moeite waard om het te behouden, "gaat het wat het volkstoneel betreft dus om een curiositeit die brede lagen van de bevolking aanspreekt, die wel behouden maar niet verder tot ontwikkeling gebracht zal worden?;

- acht het een ernstige tekortkoming, dat de nota niet spreekt over het amateurisme;

- is van mening, dat het vormingstoneel, dat blijkbaar vooral hen aanspreekt die anders geen toneel gaan zien en weinig draagkrachtig zijn, wel grotere tekorten gesubsidieerd kan krijgen;

- vindt, dat de H.C. ook volkstoneel kan spelen.

De heer VERDUYN LUNEL:

- vindt het gebrek van de nota, dat wordt uitgegaan van de bestuurlijke herindeling;

- een pluspunt acht hij het, dat alle facetten van het toneelbestel nog eens op een rij worden gezet, jammer is alleen, dat daar geen beleidsontwikkeling uit voortkomt;

- heeft de indruk, dat waar in de nota wordt gesproken van de decentralisatie, centralisatie wordt bedoeld;

- het subsidiëren van de geaccepteerde toneelvormen levert in de nota geen problemen op, dat doen wel de nieuwere en bedreigde vormen zoals het vormingstoneel;

- vindt, dat de Rijksoverheid ten aanzien van het vormingstoneel en grotere taak heeft dan de nota voor haar weglegt, het lot van Proloog ~~toet~~ wel aan wat er van vormingstoneel terecht komt als dat een zaak van de lokale overheid is;

- acht de indeling in open en gericht aanbod, waarin de nota het toneelaanbod meestal verdeelt, geforceerd en minder juist dan de driedeling: repertoire-, ontwikkelings- en vormingstoneel, is overigens van mening, dat deze elkaar wederzijds moeten beïnvloeden;

- gelooft, dat die tweedeling is gemaakt om het vormingstoneel aan de lokale overheid toe te spelen;

- kan zich verenigen met de reactie van de N.K. op de nota, acht die fundamenteel;

- begrijpt dat, gelet op de zojuist genoemde tweedeling die de nota voor het toneelbestel maakt, De Appel zich met die nota wel kan verenigen, men zag daar die driedeling toch al niet zo;

- betreurt, dat de nota geen positievere subsidie-geluiden laat horen over het kindertoneel;

- vindt, dat de H.C. door moet gaan met haar publiekswerving en edukatieve werk, maar meer moet doen aan ontwikkelingstoneel, is bepaald niet van mening, dat Den Haag daarin met het HOT voorop loopt, eerder is het z.i. zo dat daarmee een manier is gevonden om het ontwikkelingstoneel buiten de K.S. te houden.

De heer KOKS:

- ziet niet wat men inhoudelijk en bedrijfsmatig op lokaal niveau met de nota aan moet;

- vindt niet, dat de schouwburgen regelend moeten optreden in de verhouding tussen publiek en toneelproducenten, acht in Den Haag een goede samenwerking mogelijk tussen K.S., H.C. en HOT;

- ziet niet goed waar De Appel binnen de indeling van de nota thuishoort;

- acht de lokale overheid de eerst aangewezen om te voorzien in de behoeften van het publiek;

- spreekt de hoop uit, dat er in Den Haag sprake kan zijn van een voortzetting en uitbouw van het gevoerde toneelbeleid

De heer VOS van De Appel;

- er is gesproken over het feit, dat De Appel niet past in een

van de hokjes van de nota, spreekt de hoop uit dat dat zo blijft, het behoort namelijk tot het beginsel van De Appel nooit helemaal in een bepaald hokje te passen;

- de reactie van De Appel op de nota is, zoals gevraagd, een subjektieve; objectief gezien deelt men bij De Appel de bezwaren van de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen (V.N.T.) en die van de H.C. en de N.K. tegen de nota;
- in de wordingsgeschiedenissen van de stukken van De Appel spelen pil en abortus geen rol, men baart het goede en het nodige, en hoopt dat daar een weg voor klaarstaat, of in niet-verloskundige termen:

De Appel vindt, dat de regelingen zich dienen aan te passen bij de toneelgebeurtenissen;

- dat de nota het kindertoneel om financiële redenen niet steunt, acht hij absurd en zelfs schandalig want de kinderen hebben geen stem;
- is van mening, dat het publiek bij het kindertoneel sociaal minder eenzijdig is samengesteld dan bij de andere vormen van toneel, als er ergens geld voor zou moeten komen dan is het voor het kindertoneel.

De heer SCHEEPENS van de N.K.:

- kan nauwelijks een standpunt innemen ten aanzien van de decentralisatiegedachte die de nota voorstelt, omdat de gronden waarop die gedachte wordt ontwikkeld z.i. volstrekt onjuist zijn;
- de door de nota gevolgde indeling in open en gericht aanbod acht hij willekeurig, de N.K. kent beide op grond van een door het Rijk goedgekeurde taakstelling en voldoet daarmee in- en extern aan een grote behoefte;
- de N.K. heeft als standplaats Den Haag maar als werkterrein het gehele land, dit laatste is nodig om voldoende publiek te trekken;
- de N.K. houdt wel nauw contact met de mensen in de regio van de standplaats omdat in samenwerking met hen de produkties voor het gerichte aanbod tot stand komen;
- begrijpt niet wat in de notitie bedoeld wordt met de koppeling met het ministerie van Onderwijs, de N.K. acht zich in elk geval thuis te horen onder Kunst;
- is van mening, dat een regeling voor het vormingstoneel zoals de nota die schetst niet kan, het Rijk mag zijn verantwoordelijkheid in deze niet afschuiven op de lagere overheid;
- een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het vormingstoneel van Rijk en lokale overheden lijkt hem het overwegen waard.

De VOORZITTER:

- deelt met betrekking tot punt 4 van zijn notitie mede, dat het vormingstoneel z.i. wel onder de kunsten thuishoort, maar dat er beter overleg en samenwerking met onderwijs tot stand moet komen;
- stelt vast, dat de Commissie van mening is, dat:
  - a) het vormingstoneel niet uitsluitend zaak van de lagere overheid mag zijn;
  - b) er ruimte moet blijven voor de H.C. om als Haags gezelschap te functioneren, over de wijze van functioneren wordt binnen de Commissie verschillend gedacht, daarover zal nog van gedachten gewisseld moeten worden;
  - c) de betekenis van het amateurisme te weinig in de nota wordt uitgewerkt;
  - d) de publickswerving zoals die in Den Haag bestaat, dient overeind te blijven;

e) de rechtspositie van de actrices en acteurs alle aandacht verdient.

De heer MEIJBURG:

- de nota stelt (blz 45), dat de verandering in de geldstromen neutraal moet uitvallen, blijft evenwel van mening, dat het vormingstoneel wel grotere tekorten zou mogen opleveren, daarbij zal het z.i. toch maar om in verhouding geringe bedragen gaan.

Mevrouw SICMAN:

- vindt het jammer, dat namens de H.C. niet het woord is gevoerd, omdat de nota bepaald slecht is voor het gezelschap.

De heer VAN DER PLAS bij interruptie:

- is wel bereid het woord te voeren maar vreest, dat zijn betoog een herhaling zou worden van wat ter zake al in de brief van de H.C. is gesteld.

De VOORZITTER:

- herhaalt nog eens, dat ook de hiervoor onder c) genoemde stukken aan minister en kamercommissie zullen worden gezonden.

Mevrouw SICMAN haar betoog vervolgend:

- wil nog eens nadrukkelijk stellen, dat de diepgaande crisis van het toneel, waarvan de nota spreekt (blz 24), Den Haag grotendeels bespaard is gebleven door het vooruitziende beleid van de H.C. en niet dank zij de placide instelling van het Haagse publiek, wat de nota schijnbaar wil suggereren.

De heer VERDUYN LUNEL:

- is ook van mening dat de nota te nadelig uitvalt voor de H.C., erkent de betekenis van de H.C. voor de stad, kan alleen niet instemmen met het loflied van de vorige spreker, z.i. moet er bij de H.C. nog wel het een en ander veranderen;

- vindt de passage in de notitie over het vormingstoneel wat mager;

- het vormingstoneel zou wel aan de lagere overheden overgelaten kunnen worden, als de rijksoverheid het aanwezig zijn van vormingstoneel dwingend voorschrijft;

- dringt erop aan, dat wat het vormingstoneel betreft de aandacht van de minister en de kamercommissie wordt gevestigd op de brief van de N.K. (aan het begin van dit agendapunt onder c genoemd);

- vraagt aan de notitie een zesde punt toe te voegen waarin het belang van het jeugdtoneel wordt onderstreept.

De heer KOKS:

- waarschuwt ervoor nu reeds prioriteiten te stellen wat betreft de diverse vormen van toneel, daarbij is te zeer de positie van actrices en acteurs betrokken.

De VOORZITTER:

- in de Haagse opvatting moet zeker doorklinken wat het HOT betekend heeft en betekent voor de toneelvernieuwing;

- is bereid het belang van het jeugdtoneel bij minister en kamercommissie te onderstrepen;

- dank de heren Scheepens en Vos voor hun bijdrage tot de discussie.

6 Raadsadres mevrouw B.G.M. Fontane met betrekking tot faciliteiten "Pas-65" Haagse Comedie

De leden hebben een ontwerp-brief van Burgemeester en Wethouders ontvangen. De SECRETARIS leest die voor.

De heer VERDUYN LUNEL:

- is van mening, dat voor houders van Pas-65 dezelfde faciliteiten moeten gelden als voor houders van een CJP, dus elke voorstelling

tegen gereduceerde prijs toegankelijk.

De heer MEIJBURG:

- sluit zich bij de vorige spreker aan.

Mevrouw SICMAN:

- lijn 4 is tijdelijk omgelegd, daardoor ontstaat een voor velen verbeterde verbinding met de K.S. kan die route niet permanent gevolgd worden voor bezoekers van de K.S. op de daarvoor geschikte tijden?

Mevrouw VOOYS:

- merkt op, dat de Commissie naar aanleiding van dit raadsadres min of meer toevallig blijkt, dat er op het gebied van het toeneel iets aan de gang is voor Pas-65, wil weten hoe het daarmee voor de overige kunstmanifestaties staat.

De VOORZITTER:

- x - zal de suggestie van mevrouw Sicman bespreken met zijn betreffende kollega;
- x - er is nu een experiment gaande met Pas-65, de resultaten daarvan zullen worden gezien, komt er binnen 6 maanden in deze Commissie op terug.

De heren MEIJBURG en VERDUYN LUNEL zijn van mening, dat het experiment beter genomen had kunnen worden op basis van dezelfde faciliteiten als gelden voor het CJP, ze zeggen niet te begrijpen waarom dat niet is gebeurd.

Vervolgens gaat de Commissie eenstemmig akkoord met het ontwerpantwoord.

7 Ontwerp-raadsvoorstel inzake ophangconstructie plafond tentoonstellingsgebouw Gemeentemuseum

De COMMISSIE gaat eenstemmig akkoord met het ontwerp-raadsvoorstel

8 Ontwerp-raadsvoorstel inzake subsidie in exploitatietekort Gewestelijke Orkest voor Zuid-Holland

Mevrouw SICMAN:

- vraagt of het hier om een automatisme gaat, zou er namelijk moeite mee hebben als Den Haag het orkest geheel voor zijn rekening nam.

De VOORZITTER:

- dit subsidie is een uitvloeisel van het raadsbesluit van 28 juni 1976.

Vervolgens gaat de COMMISSIE eenstemmig akkoord met het ontwerp-raadsvoorstel.

9a Ontwerp-raadsvoorstel inzake garantie geldlening aan de Stichting Nieuwe Kerk; verhoging restauratiesubsidie

Mevrouw SICMAN:

- de Nieuwe Kerk heeft voor het R.O. een aantal problemen opgelost daar is het erkentelijk voor, maar het is wel zo dat orkestleden in de kerk last hebben van de tocht, zij niet alleen overigens de koren hebben hetzelfde bezwaar, is er iets aan te doen?

De heer BLANKESTIJN:

- onderschrijft de klacht over de tocht;

- herhaalt zijn al eerder gestelde vraag wanneer de kerk meer geschikt wordt gemaakt als concertruimte, zodat o.a. koren en